

## PEDAGOGIK JARAYONDA EMOTSIONAL ZEHINNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

**Davlatova Feruza Normurodovna**

Yoʻnalish: Pedagogika (magistratura)

Osiyo Xalqaro Universiteti.

Email: [Davlatovaf605@gmail.com](mailto:Davlatovaf605@gmail.com)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18391152>

**Annotatsiya.** Mazkur maqolada pedagogik jarayonda emotsional zehn tushunchasi, uning taʼlim samaradorligiga taʼsiri hamda boʻlajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishdagi oʻrni ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi.

**Kalit soʻzlar:** emotsional zehn, pedagogika, taʼlim jarayoni, kompetensiya, pedagog shaxsi.

### KIRISH

Zamonaviy taʼlim tizimida pedagog shaxsining emotsional va ijtimoiy kompetensiyalari oʻquv jarayonining samaradorligi uchun muhim ahamiyatga ega. Pedagog nafaqat oʻz fani boʻyicha bilimga ega boʻlishi, balki oʻquvchilarning hissiy va psixologik holatini tushuna bilishi zarur. Shu nuqtai nazardan, emotsional zehn pedagogik jarayonning asosiy tarkibiy qismiga aylanmoqda.

Pedagogning hissiy intelligensiyasi oʻquvchilarning motivatsiyasini oshiradi, sinfdagi ijobiy muhitni yaratadi va nizoli vaziyatlarni samarali boshqarishga yordam beradi.

### NAZARIY ASOSLAR

Emotsional zehn tushunchasi ilk bor psixologiya fanida shakllangan boʻlib, shaxsning oʻz his-tuygʻularini anglash, boshqarish va ijtimoiy munosabatlarda toʻgʻri qoʻllay olish qobiliyatini ifodalaydi. Pedagogik nuqtayi nazardan emotsional emotsional zehn shaxsning oʻz his-tuygʻularini anglash, boshqarish va boshqalarning hissiy holatini tushuna olish qobiliyatidir (Goleman, 2018).

Tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, emotsional jihatdan yetuk pedagoglar sinfda samarali muloqot oʻrnatadi va oʻquvchilarning ijobiy hissiy holatini shakllantiradi (Salovey & Mayer, 2019)

Bar-On (2020) emotsional va ijtimoiy kompetensiyani pedagog kasbiy muvaffaqiyati uchun asosiy omil deb hisoblaydi. Shuningdek, oʻquvchilarning oʻzini anglash va boshqalarni tushunish qobiliyatini rivojlantirish uchun pedagogning emotsional kompetensiyasi muhim ahamiyatga ega.

### PEDAGOGIK JARAYONDA EMOTSIONAL ZEHINNING OʻRNI

Pedagogik jarayonda emotsional zehn oʻquvchilarning motivatsiyasini oshirish, sinf muhitini sogʻlomlashtirish va nizoli vaziyatlarni toʻgʻri boshqarishga xizmat qiladi.

Pedagogning oʻz emotsiyalarini boshqarish qobiliyati oʻquv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, emotsional jihatdan yetuk pedagog oʻquvchilarning ijobiy xatti-harakatlarini ragʻbatlantiradi va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantiradi.

### AMALIY AHAMIYATI

Emotsional zehnni rivojlantirish nafaqat pedagoglarning kasbiy oʻsishini taʼminlaydi, balki oʻquvchilarning ham hissiy, ijtimoiy va akademik koʻnikmalarini samarali shakllantiradi.

Emotsional zehnni rivojlantirish usullari:

- Trening mashg'ulotlari
- Rolli o'yinlar
- Refleksiya mashqlari
- Interfaol pedagogik metodlar

Bu usullar pedagoglarning kasbiy o'sishini ta'minlaydi va o'quvchilarning ijobiy hissiy holatini shakllantiradi. Amaliy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bu usullar o'quv jarayonida motivatsiyani oshiradi va sinfdagi o'zaro munosabatlarni yaxshilaydi. Shu bilan birga, pedagoglarning emotsional kompetensiyasini rivojlantirish:

- Sinfdagi nizoli vaziyatlarni samarali boshqarishga yordam beradi;
- O'quvchilarning o'zini anglash, boshqalarni tushunish va ijtimoiy moslashuv qobiliyatini oshiradi;
- Pedagogik jarayonda o'quvchilar bilan ishonchli va ochiq muloqot o'rnatishga xizmat qiladi;
- Ta'lim sifatini oshiradi va darslarning interaktivligini kuchaytiradi.

Shuningdek, pedagoglarni psixologik tayyorlash va emotsional kompetensiyalarini muntazam rivojlantirish ta'lim sifatiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, bu usullarni muntazam qo'llash orqali pedagoglar o'z professional stresslarini kamaytirishi va ruhiy barqarorligini mustahkamlashi mumkin.

#### **XULOSA**

Pedagogik jarayonda emotsional zehnni rivojlantirish ta'lim sifatini oshirishning muhim omilidir. Bo'lajak pedagoglarni tayyorlash jarayonida mazkur kompetensiyaga alohida e'tibor qaratish zarur.

Emotsional kompetensiyalarni rivojlantirish nafaqat pedagogning shaxsiy muvaffaqiyati uchun, balki o'quvchilarning umumiy psixologik rivoji va ijtimoiy kompetensiyalarini oshirish uchun ham muhimdir.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR**

1. Goleman, D. (2018). Emotional Intelligence. New York: Bantam Books.
2. Salovey, P., & Mayer, J. (2019). Emotional intelligence. Psychology Journal.
3. Bar-On, R. (2020). Emotional and Social Intelligence. Psychology Press.
4. Karimova, S. (2021). Pedagogik psixologiya. Toshkent.
5. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. (2020).